

VÅR HÄLSA – LÄNETS MÖJLIGHET

FOLKHÄLSOPOLICY FÖR JÄMTLANDS LÄN 2011–2015

Regionförbundet
Jämtlands län

Jämtlands län har unika möjligheter till ett gott liv...

... och i den här folkhälsopolicyn skapar vi en gemensam syn på hur vi tillsammans ska möjliggöra detta goda liv. Genom att jobba i en gemensam riktning när vi bygger vårt samhälle kan vi underlätta för våra medborgare att välja så goda, inspirerande och hälsosamma liv som möjligt – utifrån sina egna förutsättningar.

Människors hälsa påverkas av många olika omständigheter – från närliggande individuella faktorer till olika samhällsfaktorer. Därför behövs insatser på flera olika nivåer och i flera olika delar av samhället. Samverkan blir en nyckel till framgång.

Ett strategiskt val är att folkhälsopolicyn utgår från de faktorer som påverkar hälsan, hälsans bestämningsfaktorer, istället för att utgå från sjukdom och hälsoproblem. Länets politiker har därför valt ut fyra viktiga insatsområden där bästa möjliga effekt kan förväntas – trygga uppväxtvillkor, utbildning och arbete, hälsofrämjande miljö samt delaktighet och inflytande.

I folkhälsopolicyn finns en rekommenderad gemensam riktning. Med den som stöd ska respektive kommun ta fram egna handlingsplaner, utifrån de lokala förutsättningar som finns. De lokala planerna bör fokusera på de fyra prioriterade insatsområdena – så att länets gemensamma utveckling möjliggörs och förstärks.

Folkhälsopolicyn har tagits fram och antagits av politiker från samtliga länets kommuner samt landstinget. Ansvarig för policyns genomförande är Regionförbundet Jämtlands län.

BERGS
KOMMUN

Bräcke kommun

HÄRJEDALENS
KOMMUN

KROKOMS KOMMUN

Strömsunds
Kommun

ÖSTERSUNDS
KOMMUN

ÅRE
KOMMUN

Regionförbundet
Jämtlands län

Jämtlands Läns
Landsting

Vision: "Hälsa på lika villkor för hela befolkningen för en hållbar utveckling i Jämtlands län."

Grunderna till hälsa och välbefinnande formas av sociala och ekonomiska faktorer; livsvillkor som är påverkbara genom politiska beslut. Obalansen vad gäller dessa förhållanden leder till ojämlik hälsa och påverkar förutsättningarna att tillägna sig goda levnadsvanor.

Genom att skapa förutsättningar för så goda uppväxtvillkor som möjligt får vi en friskare befolkning. Förutom egenvärdet med en god hälsa stärker det också förutsättningarna för en hållbar utveckling i regionen.

FOLKHÄLSOPOLICYNS FYRA OMRÅDEN

Vi har valt att utgå ifrån fyra utvecklingsområden i det strukturerade länsarbetet med de utmaningar som påverkar folkhälsan. Utvecklingsområdena konkretiseras i lokala och regionala handlingsplaner som utvecklas inom ett länsgemensamt folkhälsonätverk.

Trygga uppväxtvillkor

Förutsättningar för detta skapas genom:

- En god föräldra-/barnrelation.
- Goda sociala villkor för barnfamiljer.
- En trygg ekonomisk situation.

Utbildning och arbete

Förutsättningar för detta skapas genom:

- En förskola/skola som ger alla samma förutsättningar, oavsett var du bor.
- Hälsöfrämjande skolutveckling.
- Ett brett utbildningsutbud som även är lokalt anpassat.
- Framtidsinriktad- och arbetsmarknadsanpassad utbildning.
- Att ta vara på mångfalden i arbetslivet.
- Verktyg för att våra medborgare ska kunna stanna kvar i eller återkomma till arbetslivet.
- Möjligheter till livslångt lärande.
- Att utveckla samarbete mellan olika aktörer för en tryggare arbetsmarknad för ungdomar.

Hälsofrämjande miljö

Förutsättningar för detta skapas genom:

- Att i alla planeringsprocesser väga in fysiska, psykiska, sociala och trygghetsaspekter.
- Social gemenskap i när- och bostadsområde som utgör stödjande nätverk.
- Fritids- och kulturutbud som formar identiteter, kulturer och livsprojekt.
- Att samlokalisera arenor för möten mellan alla grupper av människor.
- Att naturmiljöer och grönområden finns tillgängliga på nära håll.
- Ett fokus på hälsosamt åldrande och dess möjligheter i olika miljöer.

Delaktighet och inflytande

Förutsättningar för detta skapas genom:

- Förbättrade möjligheter till inflytande, kontroll och att kunna påverka sitt liv.
- Ökade möjligheter för medborgarna att vara delaktiga i styrning och utveckling av samhället – av särskild stor vikt när det gäller jämställdhet, integration, funktionsnedsättning och arbetsmarknad.
- Ett öppnare beslutsfattande och en positiv inställning till dialoger.
- Hälsöfrämjande ledarskap som främjar delaktighet och inflytande.

UTGÅNGSPUNKTER FÖR FOLKHÄLSOPOLICYN

I Jämtlands län ska vi skapa samhällliga förutsättningar för att nå målet om en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Vi vill göra en kraftsamling kring folkhälsoarbetet med ett särskilt fokus på **barn, ungdomar och äldre**. Vårt gemensamma folkhälsoarbete i länet ska främja social, psykisk och fysisk hälsa samt öka människors välbefinnande. Därigenom ges människor ökade förutsättningar för stärkt självkänsla, framtidstro och en känsla av sammanhang. Insatserna inom ramarna för detta folkhälsoarbete ska bidra till en mer jämlik hälsa och skapa en framtidstro.

Folkhälsopolicyn är ett politiskt dokument som uttrycker politiska värderingar och fokuserar på förändringar av livsvillkor vilka påverkas genom politiska beslut.

Jämtlands läns folkhälsoarbete ska utgå ifrån att samhället ska vara inkluderande – det vill säga att samhället ska skapas för alla – oavsett genus, ålder, nationalitet, religion, sexuell läggning, etnicitet, funktionsnedsättning och socioekonomisk situation.

Länets övergripande folkhälsopolicy utgör en grund för lokala handlingsplaner som respektive huvudman ansvarar för – utifrån lokala förutsättningar.

Folkhälsa är en viktig fråga för fler än kommuner och landsting. Denna folkhälsopolicy är resultatet av en övergripande beskrivning av områden där kommuner och landsting kommer att söka ett vidare samarbete. Viktiga samverkansparter i länets folkhälsoarbete är de ideella organisationerna, näringslivet samt regionala och statliga organ.

Framtagandet av folkhälsopolicyn har skett i en gemensam process med länets kommuner och landstinget. Gemensamma arbetsgrupper (fokusgrupper) har diskuterat fram förslag till områden som policyn fokuserar på. Dialog har även förts med olika intresseorganisationer, myndigheter och näringsliv. Förslag till policy har remissbehandlats hos länets kommuner.

Folkhälsopolicyn ska ses som ett underdokument till den regionala utvecklingsstrategin.

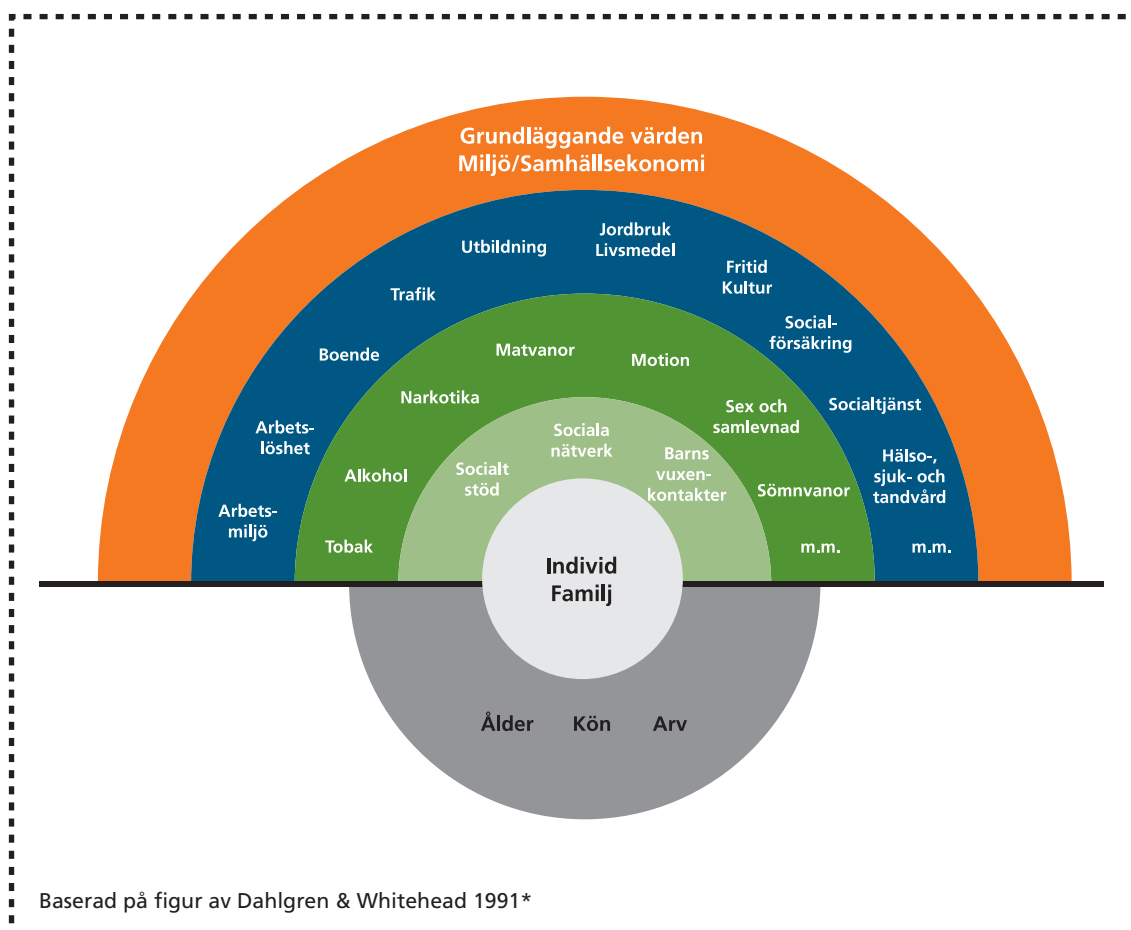

Vår arbetsmiljö påverkar hur vi mår och hur vi presterar. Det gäller naturligtvis också för våra barn. Folkhälsa inom det här området handlar om att skapa bästa möjliga förutsättningar för att ta till sig kunskap. Alltså skapa en trivsamt miljö, ge möjlighet till aktiviteter på rasten, schemalägga tillräckligt långa lunchraster och erbjuda bra mellanmål i skolcafeterior.

HÄLSANS BESTÄMNINGSFAKTORER

Hälsans bestämningsfaktorer skapades av Dahlgren/Whitehead 1991 för att åskådliggöra vad som påverkar hälsan. Den yttersta halvcirkeln står för omgivningsfaktorer, sedan följer livsvillkor, levnadsvanor/livsstil, sociala nätverk, individen samt de påverkbara individuella faktorerna ålder, kön och arv.

Hälsan påverkas av en mängd olika faktorer som på olika sätt och på olika nivåer samspelar med varandra. Detta blir tydligt om man studerar schemat för hälsans bestämningsfaktorer.

* Dahlgren, Göran & Whitehead, Margaret (1991): Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health. Stockholm: Institute for Future Studies

En del bestämningsfaktorer kan påverkas genom individuella ställningstaganden och uttrycks genom våra levnadsvanor och vår livsstil. I allmänhet behövs det dock politiska beslut och kollektiva åtgärder, för att styra faktorer som inte är direkt påverkbara för individen själv.

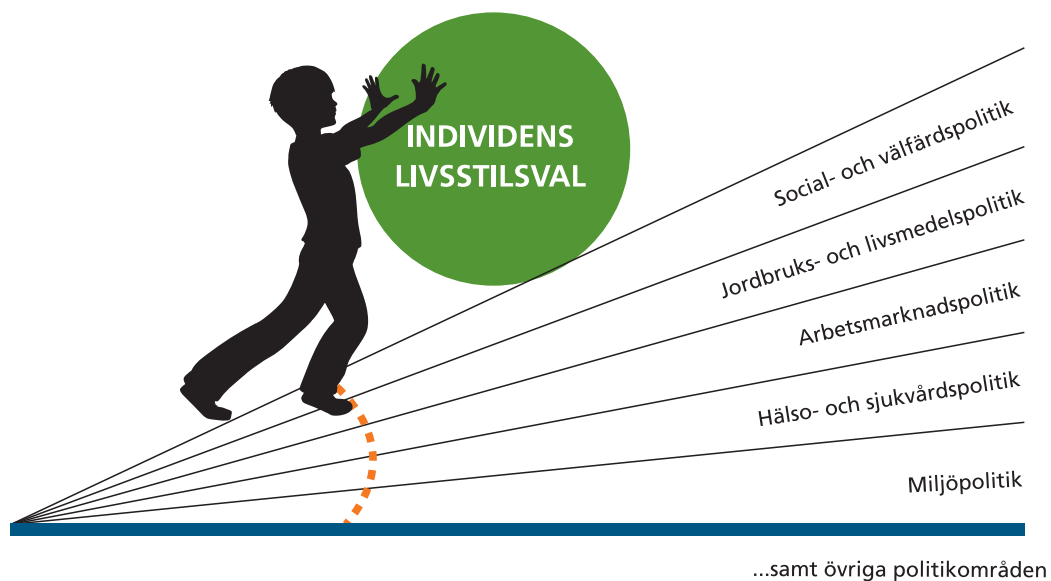

Att kunna påverka tillvaron - att ha makt i vardagen - har visat sig vara en betydelsefull faktor för en god hälsa. De som själva kan planera och styra sina liv har i större utsträckning en bättre hälsa än de som inte har den möjligheten. Detta är nära kopplat till i vilken grad man upplever sig vara delaktig och kan påverka i samhället.

Olika perspektiv:

Det individuella avgör storleken på "bollen" (bördan) som "rullas framför" individen i livet, baserat på möjliga livsval.

Samhället reglerar lutningen på backen (genom politiska beslut med påverkan av livsvillkoren).

Göran Hallman baserad på förlaga av: Peter F. Hjorth, Prof. Norge

Förtydligande:

En **livsstil** (levnadsvanor) är en människas sätt att leva och organisera sitt liv.

Livs villkoren (levnadsförhållandena) skapas av hur ett samhälle organiseras och struktureras.

FRAMGÅNGSFAKTORER

För att folkhälsoarbetet ska bidra till en positiv utveckling i länet krävs att folkhälsoaspekterna integreras i den ordinarie verksamheten samt i styrande dokument. På detta vis finns alltid folkhälsoaspekterna med inför beslut och i samband med uppföljning. Vidare krävs en övergripande dialog mellan samhällets olika aktörer för att erforderliga resurser ska kunna ställas till förfogande för främjande och förebyggande insatser.

Folkhälsoarbetet i länet bör delas upp i fyra olika angreppssätt för att fortsätta och löpande nå framgång:

1. Mäta och kartlägga	4. Bredda kunskapsbasen: - utveckla yrkesgrupper med expertis om sociala bestämningsfaktorer - öka allmänhetens medvetenhet
2. Insatser	
3. Utvärdera insatser	

Samarbete

Samverkan mellan kommunerna och landstinget i olika folkhälsonätverk är en central förutsättning för policyns genomslagskraft både på politisk och på tjänstemannanivå. Detta öppnar upp för ett effektivare resursutnyttjande eftersom det då blir möjligt att dela på tillgänglig kunskap och erfarenhet.

Det finns ett behov av stöd och kunskapsöverföring till mindre kommuner som inte har egna folkhälsotjänstemän. Det innebär att länets gemensamma resurser inom folkhälsoområdet kan nyttjas mer konstruktivt. Det behövs ett länsgemensamt folkhälsonätverk.

Olika regionala statliga organ är viktiga samverkansparter. Även näringslivet har som arbetsgivare stor betydelse för utvecklingen av befolkningens hälsa. De ideella organisationerna har andra perspektiv och andra drivkrafter än övriga samhällsorgan, som gynnar en positiv hälsoutveckling. De ideella organisationerna har dessutom unika möjligheter att nå medborgarna i deras vardag.

Samarbetet ska ske utifrån de lokala handlingsplaner som tas fram ute i länet och som baseras på den övergripande folkhälsopolicyn.

Folkhälsofrågor av gemensamt intresse i länet hanteras på en övergripande nivå av Regionförbundet Jämtlands län.

Det är viktigt att knyta folkhälsoarbetet till EU2020 med särskilt fokus på punkten "Främja social delaktighet och bekämpa fattigdom", där det slås fast att medlemsstaterna ska främja fullt deltagande i samhället och utöka möjligheterna till sysselsättning. Nationella folkhälsopolitiska dokument och mål ska beaktas.

Uppföljning

En uppföljning och uppdatering av folkhälsoarbetet i länet utifrån folkhälsopolicyn ska göras minst en gång under varje mandatperiod. Revidering ska ske senast 2015. Folkhälsopolicyn utgör ett underdokument till länets antagna regionala utvecklingsstrategi (RUS). Ansvaret att revidera, kommunicera och samordna arbetet med folkhälsopolicyn ligger hos Regionförbundet Jämtlands län.

Bakgrundsmaterial

Bakgrundsmaterial och referensförteckning kan erhållas från respektive kommun, Jämtlands läns landsting samt Regionförbundet Jämtlands län.

Det är med hälsa som med kärlek. Den blir större när fler får ta del av den. I dag finns det olika grupper i vårt samhälle som vi behöver fokusera extra på för att deras hälsa ska bli bättre, t.ex. barn, ungdomar och äldre. När deras hälsa förbättras leder det till att hela samhället mår bättre.

Det underlagsmaterial som använts vid arbetet med folkhälsopolicyn finns samlat på Regionförbundet Jämtlands län och på Folkhälsocentrum. Hör av dig dit om du vill ta del av materialet.
Regionförbundet, e-post: info@regionjamtland.se
Folkhälsocentrum, e-post: folkalsocentrum@jll.se

Folkhälsopolicyn för Jämtlands län 2011–2015 har tagits fram genom ett samarbete mellan länets alla kommuner och landstinget i Jämtlands län. Om du har frågor kring innehållet och arbetet med policyn är du välkommen att kontakta Göran Hallman, folkhälsopolitisk strateg, Regionförbundet Jämtlands län.
Telefon: 063-14 65 24
E-post: goran.hallman@regionjamtland.se

**Regionförbundet
Jämtlands län**

Folkhälsopolicyn antogs och utgavs av Regionförbundet Jämtlands län år 2011.
Dnr 2011-49